

وزارت زراعت آبیاری و مالداري
رياست زراعت، آبياري و مالداري ولايت هرات
کميته کنترول و کيفيت زعفران

طرز العمل کنترول کيفيت زعفران (ولايت هرات)

دلو 1391

فهرست طرز العمل كنترول كيفيت زعفران

فصل اول

احكام عمومي

مواد	عنوان	صفحه
ماده اول:	مبنى	1.....
ماده دوم:	اهداف	1.....
ماده سوم:	اصطلاحات واختصارات	2.....

فصل دوم

تشكيلات، وظائف و صلاحيت هاي كميت

ماده چهارم:	تشكيل	2.....
ماده پنجم:	وظايف و صلاحيت ها	3.....

فصل سوم

نظارت

ماده ششم:	نظارت از مزارع و مراكز زعفران	3.....
ماده هفتم:	ثبت يافته هاي نظارت	4.....
ماده هشتم:	اتخاذ تصاميم	4.....
ماده نهم:	ساختر گزارش نظارت	4.....

فهرست طرز العمل كنترول كيفيت زعفران

فصل اول

احكام عمومي

مواد	عنوان	صفحه
ماده اول:	مبني	1.....
ماده دوم:	اهداف	1.....
ماده سوم:	اصطلاحات واختصارات	2.....

فصل دوم

تشكيلات، وظائف و صلاحيت هاي كميت

ماده چهارم:	تشكيل	2.....
ماده پنجم:	وظايف و صلاحيت ها	3.....

فصل سوم

نظارت

ماده ششم:	نظارت از مزارع و مراكز زعفران	3.....
ماده هفتم:	ثبت يافته هاي نظارت	4.....
ماده هشتم:	اتخاذ تصاميم	4.....
ماده نهم:	ساختر گزارش نظارت	4.....

فصل اول

احکام عمومی

مبنی

ماده اول:

این طرز العمل به تأسی از مصوبه شماره (32) مورخ 1391/8/15 شورای وزیران دولت جمهوری اسلامی افغانستان جهت معرفی تخنیک زراعتی نبات زعفران به منظور رشد کمی و کیفی این نبات به عنوان عامل عمده رشد سطح اقتصادی دهاقین وضع گردیده است.

اهداف

ماده دوم:

اهداف عمده این طرز العمل عبارت اند از:

1. معرفی روشهای موثر کشت، مراقبت، برداشت و پروسس زعفران.
2. تحکیم روابط با نهادهای مختلفه و تبادل تجارب برای بهبود کیفیت زعفران تولیدی در افغانستان طبق استراتژی وزارت زراعت آبیاری و مالداري.
3. ایجاد سیستم کار رسانه‌ای و آگاهی دهی در عرصه تولید و پروسس زعفران.
4. ایجاد و تنظیم سیستم کنترول و پروسس زعفران.
5. معیاری سازی زعفران مطابق ستندرد های قبول شده
6. تعیین معیار های لازمی جهت درجه بندی و نام گذاری کیفی زعفران.
7. معرفی موارد مصرف طبی و صنعتی زعفران.
8. جلوگیری از توريد و عرضه زعفران بی کیفیت خارجی در بسته بندی زعفران افغانی و بازار های داخلی و خارجی زعفران افغانی
9. تلاش درجهت بلند بردن سطح کیفی زعفران و عیار نمودن با نورم بازار جهانی.
10. معرفی زعفران افغانی به بازار های خارجی.
11. ایجاد سیستم بازاریابی زعفران.
12. همکاری در بخش تحقیقات نبات زعفران
13. ایجاد زمینه اشتغال به افراد جامعه خصوصاً برای زنان و جوانان.
14. افزایش درآمد دهاقین، زارعین و عاید سرانه ملی

اصطلاحات و اختصارات

ماده سوم :

اصطلاحات و اختصارات ذیل در این طرز العمل مفاهیم آتی را افاده مینماید:

1. کمیته: کمیته کنترل کیفیت زعفران هرات که منبهد در این طرز العمل به نام کمیته یاد میگردد.
2. زعفران: نباتیست چندین ساله که دارای نام علمی *Crocus Sativus L* است که دارای رنگ، بوی و مزه ای عالی میباشد و دارای پیاز کوچک تقریباً کروی و پوشیده شده از غشای قهوه ای رنگ میباشد. زعفران بدون ساقه بوده که دارای سه کاسبرگ و گل برگ مشابه و سه کلاله سرخ رنگ که زعفران تجارتی را تشکیل میدهد.
3. نظارت: یک پروسه دوامدار از جریان کار یک شرکت و یا پروژه را نشان میدهد که آیا کار بر وفق برنامه های که از قبل برای شرکت ها و یا هر سازمان دیگر طرح گردیده است، جریان دارد یا خیر؟ به منظور تعیین مرغوبیت، کیفیت و درجه بندی زعفران، ایجاب مینماید تا زعفران تجزیه لابراتواری شود و این آنالیز براساس مواد ترکیبی (ماده موثره) که شامل مقدار کرونین و سافرانال در زعفران میباشد، صورت گیرد.
4. کرونین: عبارت از کارتونیدی (رنگدانه) قابل حل در آب بوده؛ که عامل اصلی رنگ زرد زعفران میباشد و دارای فارمول کیمیای $C_{44}H_{64}O_{24}$ است.
5. پیکروکرونین: عبارت از نوع مواد کیمیای است که طعم تلخ زعفران مربوط به آن است و این نوع مواد فاقد رنگدانه بوده و دارای فارمول کیمیای $C_{16}H_{26}O_7$ است.
6. سافرانال: عبارت از نوعی روغن کیمیای مفر (فرار کننده) است که عطر زعفران را تشکیل داده و دارای فارمول کیمیای $C_{10}H_{16}O$ میباشد.
7. **ISO (International Standard Organization)** نهاد بین المللی است که در سال 1947 تاسیس گردیده، مقر آن در شهر ژینوا کشور سوئیس میباشد و وظیفه اصلی این نهاد استاندارد تولیدات بوده که برای تولیدات معیاری تصدیق نامه (سرتفکیک) کیفی ارایه میکند.

فصل دوم

تشکیلات، وظایف و صلاحیت های کمیته

تشکیل

ماده چهارم:

بمنظور تحقق اهداف مندرج این طرز العمل کمیته به ترکیب ذیل ایجاد میگردد:

(1) ترکیب اعضای دایمی کمیته که متشکل از هفت عضو میباشد، قرار ذیل است:

1. نمایندگان ریاست زراعت (سه نفر)

2. نماینده مقام ولایت هرات

3. نماینده پوهنهی زراعت پوهنتون هرات

4. نماینده ریاست صحت عامه هرات.
5. نماینده ریاست اقتصاد هرات.
6. نماینده شورای اجتماعی زعفرانکاران ولایت هرات.

(2) ترکیب اعضای ناظر کمیته متشکل از دو عضو موقت قرار ذیل میباشد:

1. نماینده مؤسسه انکشافی سنایی (SDO)

2. نماینده مؤسسه UNODC

(3) ریاست کمیته را یکی از نمایندگان ریاست زراعت، آبیاری و مالداري ولایت هرات به اساس لزوم دید مقام ریاست زراعت، عهده دار میگردد.

وظایف و صلاحیت ها

ماده پنجم:

وظایف و صلاحیت های کمیته قرار ذیل است:

1. تهیه رهنمودهای تخنیکی و مدیریتی (کشت و پرورش، پروسس، بسته بندی، بازاریابی و غیره) برای تولید کننده گان زعفران.
2. نظارت از مراحل کشت زعفران در مزارع و فارم ها.
3. نظارت از جریان پروسس زعفران در مراکز پروسس.
4. همکاری در تولید زعفران باکیفیت از طریق آزمایش های لابراتواری جهت تثبیت کیفیت.
5. بررسی از چگونگی ذخیره زعفران در ذخیره گاه ها.
6. نظارت از چگونگی بسته بندی زعفران توسط شرکت های تولیدی و عرضه کننده.
7. تلاش برای ارتقاء هرچه بیشتر مهارت های مسلکی کارمندان لابراتوار زعفران و سایر فعالین عرصه زعفران.
8. کنترل از ثبت و راجستر نهادهای تولید کننده زعفران بخاطر اطمینان از فعالیت های شان در هماهنگی با سایر ارگانهای ذیربط.
9. اعطاء تصدیق نامه ها به شرکت ها و انجمن ها در صورت تولید زعفران باکیفیت.
10. اتخاذ تدابیر جهت جلوگیری از تقلب در زعفران.
11. اقدامات جهت جلوگیری از توریید و فروش غیر مجاز محصولات زعفران.
12. معرفی نهادهای تولید کننده زعفران به مراجع ذیربط در صورت تخلف از احکام این طرز العمل، اسناد مربوط و سایر قوانین و مقررات نافذ کشور.
13. تدویر جلسات با فعالین زعفران بمنظور هماهنگی فعالیت های مربوطه.
14. انجام سایر وظایف جهت تحقق کامل اهداف این طرز العمل.

فصل سوم

نظارت

نظارت از مزارع و مراکز زعفران

ماده ششم:

کمیته به منظور تولید محصولات معیاری زعفران، توسط شرکت های تولیدی و تجاری زعفران، انجمن ها و دهاقین زعفران کار، نظارت و بررسی مستمر را از نحوه کشت، برداشت، پروسس، بسته بندی و سایر مراحل انجام میدهد.

ثبت یافته های نظارت

ماده هفتم:

هیئات نظارت کننده کمیته، تمام فعالیت های زعفران توسط شرکت ها، انجمن ها و سایر مؤلدين و تجار زعفران را ثبت، مشکلات (تخنيکی یا مدیریتی) و تخطی هایکه در مراحل مختلف تولید زعفران صورت میگیرد، شناسائی نموده، گزارش از اجراءات خویشرا به منظور اتخاذ تصاميم ضروری به کمیته ارايه مینماید.

اتخاذ تصاميم

ماده هشتم:

کمیته به اساس یافته های هیئات نظارت کننده، تصاميم را در مورد مشکلات و تخطی های مندرج ماده هفتم این طرز العمل در روشنائی قوانین و مقررات مربوطه اتخاذ مینماید.

ساختار گزارش نظارت

ماده نهم:

گزارش نظارت، دارای تاریخ نظارت، محل نظارت، نام نظارت کننده، نام شرکت یا انجمن نظارت شونده، یافته های نظارت کننده، تدابیر انجام شده در حین نظارت، تدابیر اتخاذ شده غرض رفع کاستی ها و پیشنهادات میباشد. (ضمیمه شماره 1)

فصل چهارم

ارتقاء ظرفیت‌ها

ظرفیت سازی فعالین بخش زعفران:

ماده دهم:

کمیته مکلف است به منظور ارتقای سطح دانش مسلکی شرکت های تولیدی و تجارتي، دهاقين وسایر فعالين بخش زعفران پروگرام های موثر را طرح وتطبيق نماید.

شیوه های آموزش و ظرفیت سازی

ماده یازدهم:

جهت بهبود بخشیدن به پروسه تولید و تجارت زعفران بصورت معیاری آن کمیته مکلف است تا شرکت های تولیدی و تجارتي، دهاقين وسایر فعالين زعفران را در بخش های پروسس و ، بسته بندی، ذخیره، ثبت و راجستر، آزمایش های لابراتواری، تهیه تصدیق نامه، لوايح پیشگیری کننده از تقلب در تولید و رهنمودهای کمیته پروگرام های آموزشی را به شیوه های ذیل دایر نماید:.

1- تدویر ورکشاپ ها و سمینارهای آموزشی.

2- دید و بازدیدهای متبادل.

3- سیر علمی.

فصل پنجم

حصول اطمینان و تشخیص تقلب زعفران

حصول اطمینان از کیفیت تولیدات

ماده دوازدهم:

اطمینان از کیفیت تولید زعفران با وسایل و شیوه های آتی تحقق میابد :

- (1) آزمایش لابراتواری کیفیت زعفران که در تعیین میزان ترکیبات زعفران از جمله تعیین شاخص رنگ زعفران (کروسین)، شاخص طعم تلخ زعفران (پیکروکروسین) و شاخص عطر زعفران (سافرانال) در مطابقت با معیارهای قبول شده بین المللی و ISO 3632-2 دارای نقش اساسی میباشد.
- (2) آزمایش فیزیکی، برای تشخیص زعفران از طریق مشاهدات عینی میتوان عجلتا از آن استفاده نمود.
- (3) کمیته جهت تجهیز لابراتوارهای زعفران، استخدام افراد مسلکی و تدارک بودجه لازم اقدامات ضروری را روی دست میگرد.

شیوه‌های تشخیص تقلب در زعفران

ماده سیزدهم:

تقلب در زعفران از طریق شیوه های ذیل شناسائی میگردد:

1. تشخیص زعفران اصلی از تقلبی با استفاده از آزمایش های لابراتواری.
2. آزمایش ذایقه (چشیدن): در صورتیکه زعفران دارای طعم تلخ و بوی مطبوع باشد زعفران اصلی و در صورتیکه دارای طعم شیرین یا شور و بوی کهنه گی داشته باشد نشان دهنده زعفران تقلبی میباشد.
3. زعفران اصلی در آب گرم رنگ سرخ مایل به نارنجی وزرد ایجاد میکند، در حالیکه زعفران تقلبی رنگ سرخ تیره ایجاد میکند.
4. زعفران اصلی در آب داغ و یا شیر بعد از چند دقیقه رنگ دانه هایش را آزاد میکند، اما زعفران تقلبی بلافاصله تغییر رنگ می‌دهد.
5. زعفران خالص در پترول رنگ نمیدهد، لذا در صورتیکه زعفران در پترول رنگ دانه های خود را آزاد کند، نمایانگر آن است که در ترکیب آن از مواد کیمیای استفاده شده است.
6. تشخیص زعفران اصلی از روی سر شاخه کلاله چون سر شاخه کلاله زعفران شکل شپیوری را دارد، به هر اندازه که پائین‌تر می‌آید باریکتر میشود.
7. در صورتیکه از ریشک‌های تانته جواری در تقلب استفاده شود، ریشک‌های جواری شکل مستقیم را داشته در حالیکه کلاله زعفران شکل منحنی را دارا میباشد.
8. اگر چند تار زعفران را به شکل نمونه در بین کاغذ قرار داده و کمی به روی آن فشار وارد کنیم، در صورتیکه از خود لکه‌های چربی به جای گذاشت نمایانگر زعفران تقلبی است، در غیر آن اصلی میباشد.
9. تشخیص با استفاده از شعله آتش: در هنگام سوزاندن، زعفران اصلی دارای شعله بارنگ بنفش یا نارنجی میباشد در حالیکه زعفران تقلبی دارای شعله زرد میباشد

فصل ششم

تخلفات و مجازات

تخلفات در هنگام خرید و فروش

ماده چهاردهم:

تخلفات در هنگام خرید و فروش زعفران قرار ذیل میباشد:

1. واردات غیر قانونی زعفران خارج از کشور.
2. فروش پیاز زعفران بی کیفیت (مصائب به امراض و آفات نباتی).
3. فروش زعفران در بسته های غیرمعیاری و بدون آدرس.
4. فروش زعفران که خاصیت ترکیبی خود را از دست داده باشد (تاریخ مصرف آن گذشته باشد).
5. اختلاط زعفران درجه اول ، درجه دوم و درجه سوم با هم در هنگام فروش و بسته بندی.
6. کمی در اوزان بسته بندی ها.

تقلب در زعفران

ماده پانزدهم :

(1) مخلوط کردن زعفران خالص با قسمت های از خود نبات زعفران که شامل موارد ذیل میباشد:

1. تجاوز از حد مطلوب قسمت خامه.
 2. علاوه نمودن قسمت های آله تذکیر زعفران به محصول اصلی.
- (2) مخلوط کردن زعفران خالص با بعضی از قسمت های نباتات دیگر که در برگیرنده موارد ذیل است:
1. مخلوط کردن ریشه گندم بعد از رنگ آمیزی.
 2. مخلوط کردن قسمت های کاکل تانته جواری بعد از رنگ آمیزی.
 3. استفاده از گل برگ گل های نبات گلرنگ و گل همیشه بهار. (که این تقلب ها اغلباً در زعفران پودری استفاده میشود)

(3) تقلب جهت افزایش وزن که شامل موارد ذیل میباشد:

1. استفاده از آب.
 2. استفاده از روغن ها.
 3. استفاده از عسل و شربت.
 4. استفاده از مواد کیمیایی.
 - (4) مخلوط کردن گوشت خشک شده بعد از رنگ آمیزی.
 - (5) افزودن رنگها و عطر مصنوعی که شامل موارد آتی میشود:
1. استفاده از عطر مصنوعی جهت افزایش عطر زعفران.

2. استفاده از رنگ‌های مصنوعی جهت ازدیاد وزن و رنگ زعفران.

مجازات

ماده شانزدهم

در صورت ارتکاب اعمال مندرج مواد چهاردهم و پانزدهم این طرز العمل مرتکبین آن مطابق قوانین و مقررات نافذه کشور مجازات میگردد.

فصل هفتم

احکام نهائی

روز مزرعه زعفران

ماده هفدهم:

بمنظور تشویق از فعالیت های مؤثر دهاقین و سایر فعالین عرصه زعفران از روز 27 عقرب به عنوان روز مزرعه زعفران تجلیل به عمل می آید.

گزارش دهی

ماده هجدهم :

- (1) کمیته بصورت ماهوار گزارش فعالیت های خویش را به رئیس اداره زراعت ولایت هرات ارایه مینماید.
- (2) توحید گزارش از نحوه فعالیت ها به عهده رئیس کمیته میباشد.

تدویر جلسات کمیته

ماده نوزدهم:

نحوه تدویر جلسات کمیته، زمان و محل برگزاری آن توسط لوایح داخلی صورت میگردد.

رعایت قوانین

ماده بیستم:

کمیته در فعالیت های خویش احکام این طرز العمل، مقررات مربوطه و سایر قوانین نافذه کشور را رعایت مینماید.

تعدیل طرز العمل

ماده بیست و یکم:

تعدیل مواد این طرز العمل به پیشنهاد کمیته مربوطه، تائید مسوولین ولایتی و مرکزی ویا حسب لزوم دید مقامات مرکز بعد از منظوری مقام وزارت زراعت، آبیاری و مالداری صورت میگردد.

انفاذ

ماده بیست و دوم:

این طرز العمل بداخل (7) فصل و (22) ماده بعد از طرح تسوید گردیده و بعد از منظور مقام وزارت زراعت، آبیاری و مالداري قابل اجرا میباشد.

طرح و پیشنهاد:

- 1- عتیق الله "رومل" از کمیته کنترل کیفیت زعفران ولایت هرات
- 2- وکیل احمد "بارک" کارشناس محیط زیست مقام ولایت و عضو کمیته کنترل کیفیت زعفران ولایت هرات
- 3- فقیر احمد "بیانگر" رئیس زراعت، آبیاری و مالداري ولایت هرات

کمیته تسوید وزارت زراعت، آبیاری و مالداري

- 1- سحمد قیس "شریفی" مدیر عمومی طرح و تسوید قوانین زارعتی آمریت تقنین و تحلیل پالیسی ها
- 2- محمد حسین "سکندری" مدیر عمومی تکثیر و تطبیق اسناد تقنینی آمریت تقنین و تحلیل پالیسی ها
- 3- یحی خان "عاصم" تحلیل گیر حقوقی آمریت تقنین و تحلیل پالیسی ها
- 4- وحید "حلم یار" مشاور مقام وزارت در امور حقوقی

تائیدی مقام ولایت :

ملاحظه شد مقام وزارت!

منظور است
عمرانی

عبدالغنی یغوریا
معین امور زارعتی
۱۳۹۱/۱۲/۲۳

دوکتور داود شاه "صبا"

والی ولایت هرات

